

PLAN B: ΕΝΑ «ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟ ΜΑΝΙΦΕΣΤΟ» ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΚΡΙΣΗΣ (του Γιώργου Στάμκου)

✘ «Ο παλιός πολιτισμός έφτασε στο τέλος του. Ανέρχεται στην επιφάνεια ένα νέο έδαφος που σύντομα θα αλλάξει την όψη του κόσμου μας», Πιέρ Προυντόν, 1809-1865

Ζούμε σε κοσμοϊστορικές εποχές, δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία γι' αυτό. Η παγκόσμια οικονομία έχει βυθιστεί για τα καλά σε μια παρατεταμένη κρίση, που θυμίζει αρκετά το περιβόητο «Κραχ του 1929», όταν ξαφνικά τη «Μαύρη Πέμπτη» στις 29 Οκτωβρίου του 1929 χρηματιστήρια, τράπεζες και επιχειρήσεις κατέρρευσαν ως χάρτινοι πύργοι και χρεοκόπησαν.

Στους επόμενους μήνες ο πληθωρισμός εκτοξεύτηκε στα ύψη, δημιουργήθηκαν στρατιές ανέργων κι εξαθλιωμένων, εθνικές οικονομίες κλονίστηκαν και οι κοινωνίες αποσταθεροποιήθηκαν δίνοντας την ευκαιρία σε ακραίες πολιτικές ομάδες, που εξέφραζαν ολοκληρωτικές ιδεολογίες, να καταλάβουν την εξουσία σε αρκετές χώρες της μεταπολεμικής Ευρώπης. Αποτέλεσμα του «Κραχ του 1929» ήταν να οδηγηθούμε σ' έναν Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, που ολοκλήρωσε το καταστροφικό έργο του Α' Παγκοσμίου Πολέμου μετατρέποντας την Ευρώπη σε σωρούς ερειπίων και αφήνοντας πίσω του δεκάδες εκατομμύρια νεκρούς. Γι' αυτό και σήμερα υπάρχει διάχυτη η ανησυχία πως μετά από αυτή την παγκόσμια οικονομική κρίση μπορεί ν' ακολουθήσει ένας Γ' Παγκόσμιος Πόλεμος...

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ «ΥΠΑΡΚΤΟΥ (ΚΑΖΙΝΟ)ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΥ»

Παρά τις όποιες ομοιότητες με το «Κραχ του 1929» οι πιο ψύχραιμοι αναλυτές παρομοιάζουν την παρούσα οικονομική κρίση του (καζίνο)καπιταλισμού με την κρίση που οδήγησε στην

κατάρρευση τον λεγόμενο «υπαρκτό σοσιαλισμό» κατά την τριετία 1989-1992. Σύμφωνα με το νομπελίστα οικονομολόγο Τζόζεφ Στίγκλιτς, που προέβλεψε πριν από χρόνια την παρούσα κρίση: **«Τα γεγονότα του Σεπτεμβρίου του 2008 θα είναι για τον φονταμενταλισμό των αγορών ό,τι υπήρξε και η πτώση του Τείχους του Βερολίνου για τον κομμουνισμό».** Έτσι, μετά τον «υπαρκτό σοσιαλισμό» ήρθε η ώρα του «υπαρκτού καπιταλισμού» για να καταρρεύσει ή έστω για να κλονιστεί θανάσιμα. Πλέον βομβαρδιζόμαστε καθημερινά από ειδήσεις για την κατάρρευση του τουρμποκαπιταλισμού, που αντιμετώπιζε την οικονομική ανάπτυξη μονάχα ως ζήτημα αύξησης του ΑΕΠ και των κερδών μιας ολιγάριθμης ομάδας πλούσιων μετόχων και επενδυτών. Δεν υπολόγιζε ούτε τους ανθρώπους, ούτε το περιβάλλον, ούτε την κοινωνία, ούτε τον πολιτισμό, ούτε καν το μέλλον. Σ' αυτόν τον καπιταλισμό του τζόγου η αγορά ήταν ο θεός και το αμερικανικό σύνθημα «εμπιστευόμαστε τον θεό» («in God we Trust») είχε αντικατασταθεί με το «εμπιστευόμαστε την αγορά» («in Market we Trust»). Αυτό που επικρατούσε ήταν τα χρηματιστήρια του τζόγου, η Wall Street των καζίνων, η αλαζονεία και η απληστία των «golden boys» και η ανεξέλεγκτη κερδοσκοπία. **Η ίδια η οικονομία είχε καταλήξει μια φούσκα που συστέλλεται και διαστέλλεται σύμφωνα με τις ματαιοδοξίες και τα όνειρα ακόμη και των πιο άπληστων καπιταλιστών.** Αποτέλεσμα όλων αυτών ήταν μια άνευ προηγουμένου χρηματοπιστωτική κρίση, που δεν άργησε να διαχυθεί και στην πραγματική οικονομία.

Με συσσωρευμένα χρέη από «τοξικά παράγωγα», που ξεπερνούν τα τέσσερα τρισεκατομμύρια δολάρια (!), οι κυβερνήσεις σε Αμερική και Ευρώπη έσπευσαν να διασώσουν τα τραπεζικά τους συστήματα κρατικοποιώντας προβληματικές τράπεζες και παρέχοντας γενναιόδωρες ενέσεις ρευστότητας. Στην ουσία όμως αυτό που έκαναν οι κυβερνήσεις ήταν να κοινωνικοποιήσουν τις ζημίες των τραπεζών ιδιωτικοποιώντας παράλληλα τα κέρδη τους! Παρ' όλα αυτά καταρρίφθηκε πλέον η «θεολογία» της παγκόσμιας και ανεξέλεγκτης αγοράς, καθώς ακόμη και οι ακραία φιλελεύθερες ΗΠΑ υιοθέτησαν κρατικές παρεμβάσεις, που θύμισαν κάπως τη δεκαετία του 1930 και το σοσιαλδημοκρατικό μοντέλο που είχε υιοθετήσει τότε η κυβέρνηση του Φραγκλίνου Ρούσβελτ με το

περίφημο «New Deal». Μέσα σ' αυτό το κλίμα αναζωπυρώθηκαν οι –πάντα χρήσιμες– συζητήσεις για την αντικατάσταση του σημερινού τουρμποκαπιταλιστικού μοντέλου με έναν «δημοκρατικό καπιταλισμό», μ' έναν «καπιταλισμό με ανθρώπινο πρόσωπο», όπου οι άνθρωποι θα είναι πάνω από τα κέρδη.

Η ΔΙΑΧΥΣΗ ΤΟΥ ΦΟΒΟΥ ΚΑΙ Η ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ «ΣΩΤΗΡΕΣ»

Σ' αυτή την κρίσιμη περίοδο λοιπόν, όπου το «τσουνάμι» από την έκρηξη της χρηματοπιστωτικής κρίσης και της φούσκας των ακινήτων, περνά σταδιακά στην πραγματική οικονομία και οι επιπτώσεις της επηρεάζουν οδυνηρά την καθημερινότητα μας, αυξάνεται το άγχος, η ανασφάλεια και οι διάφορες νευρώσεις στους ανθρώπους. Υπάρχει ένας διάχυτος φόβος και μια απαισιοδοξία για το μέλλον, που κάνουν τους ανθρώπους να κλείνονται ολοένα και περισσότερο στον εαυτό τους, να τηρούν αμυντική στάση στις εξελίξεις και να μη ρισκοκινδυνεύουν. **Η απαισιοδοξία είναι πλέον κάτι που σπανίζει και ο φόβος κυριαρχεί παντού. Σχεδόν οι πάντες διακατέχονται από μια κλασιάρικη απαισιοδοξία, που χαρακτηρίζεται από το φόβο της οικονομικής επιβίωσης, το φόβο ζωής, το φόβο της τεχνολογίας και το φόβο του μέλλοντος. Μια απαισιοδοξία που μεταμορφώνει τις προκλήσεις σε παγίδες, αντί σε ευκαιρίες.**

Σε τέτοιες καταστάσεις υπάρχει πάντα ο κίνδυνος οι άνθρωποι να παλινδρομήσουν σε προ-ορθολογικές καταστάσεις και να στραφούν στη θρησκεία, στον αποκρυφισμό ή στη μεσσιανική ανάγκη για κάποιον «Σωτήρα» στο πρόσωπο ενός θρησκευτικού ή πολιτική ηγέτη. Γι' αυτό και ορισμένοι προβλέπουν πως ο μετα-αποκαλυπτικός κόσμος που προήλθε από την κατάρρευση του «υπαρκτού καζινοκαπιταλισμού», θα είναι ένας κόσμος που θα γοητεύεται από δημαγωγούς, λαϊκιστές και θεοκρατικούς ηγέτες, καθώς και από αυτόκλητους «Σωτήρες». Δεν πρέπει ωστόσο να ξεχνάμε πως οι κοινωνίες που εξαρτώνται από ηρωικούς ηγέτες και «Σωτήρες» καθυστερούν στην ανάπτυξη της κοινωνίας των πολιτών, ενώ συχνά η επιθυμία να «σώσεις» την ανθρωπότητα δημιουργεί νέες σφαγές.

Εγκλωβισμένοι στο μέσον μιας παγκόσμιας οικονομικής κρίσης και

χωρίς η διέξοδος να διαφαίνεται στον ορίζοντα, αρκετοί άνθρωποι έχουν σχεδόν παραλύσει από το φόβο του αύριο κι έχουν παραιτηθεί από τις εξελίξεις. Κι όμως η κατάσταση στην οποία βρισκόμαστε είναι βέβαια δύσκολη κι εκ πρώτης όψεως αποθαρρυντική, αλλά από την άλλη αποτελεί και μια πρώτης τάξεως ευκαιρία για φυγή προς τα εμπρός. **Δεν είναι τυχαίο που στα Κινεζικά η λέξη Κρίση γράφεται με δύο σύμβολα: το ένα σημαίνει κίνδυνο και το άλλο ευκαιρία. Κάθε κρίση είναι λοιπόν και μια ευκαιρία. Αν είμαστε απαισιόδοξοι θα παγιδευτούμε από την υπάρχουσα κρίση και θα οδηγηθούμε στην καταστροφή.** Αν όμως είμαστε αισιόδοξοι τότε μπορούμε να μετατρέψουμε την παρούσα κρίση σε μια ανέλπιστη ευκαιρία για να αναθεωρήσουμε απαρχαιωμένες απόψεις, πολιτικές και ιδεολογίες, να καταρρίψουμε «βεβαιότητες», να αναζητήσουμε άλλους δρόμους και υπερβάσεις. Μια ευκαιρία για να αλλάξουμε οικονομικό και ενεργειακό μοντέλο, που καταστρέφει ανεπανόρθωτα το περιβάλλον του πλανήτη μας. Για να αλλάξουμε τις καταναλωτικές και άλλες επικίνδυνες συμπεριφορές. Να αλλάξουμε ακόμη και τον ίδιο μας τον εαυτό, διότι κάθε μεγάλη αλλαγή ξεκινά πάντα από μέσα μας. Άλλωστε η παρούσα κρίση δεν έχει σχεδόν τίποτε το πρωτότυπο καθώς και στο παρελθόν η ανθρωπότητα βρέθηκε αντιμέτωπη με παρόμοιες και ακόμη χειρότερες κρίσεις και κατάφερε, όχι μόνο να σωθεί, αλλά να εξελιχθεί και να κινηθεί προς ένα καλύτερο μέλλον.

ΤΟ ΚΛΕΙΔΙ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΣΤΗΝ ΑΜΕΣΗ ΑΠΑΛΛΑΓΗ ΜΑΣ ΑΠΟ ΤΟ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ

Παρά την αντίθετη πεποίθηση το κλειδί για το ξεπέραςμα της σημερινής παγκόσμιας κρίσης δεν βρίσκεται στη διάσωση του χρηματοπιστωτικού συστήματος, αλλά στην απαγκίστρωση της παγκόσμιας οικονομίας από το θανάσιμό εναγκαλισμό της με το πετρέλαιο και τα ορυκτά καύσιμα γενικότερα. Με άλλα λόγια στην αντικατάσταση του υπάρχοντος ενεργειακού μοντέλου, που βασίζεται στα ορυκτά καύσιμα –δηλαδή σε απολιθωμένα απομεινάρια οργανισμών που έζησαν πριν από εκατομμύρια χρόνια–, μ' ένα άλλο μοντέλο που θα βασίζεται σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και κυρίως στον Ήλιο.

Η συνεχιζόμενη κατανάλωση πετρελαίου μόνο πηγή δεινών μπορεί ν' αποτελέσει. Αποτελεί άλλωστε κοινό μυστικό πως η τιμή του «μαύρου χρυσού» έπαιξε το ρόλο του καταλύτη για να σπάσει η «φούσκα» στην αμερικανική αγορά ακινήτων και, όπως τη δεκαετία του 1990 ήταν η βασική κινητήριος δύναμη των αξιοζήλευτων επιδόσεων της αμερικανικής οικονομίας, έτσι και το 2008 αποτέλεσε τον πυροκροτητή για την κατάρρευση του χρηματοπιστωτικού συστήματός της. Τη δεκαετία του 1990 οι φθηνές τιμές του πετρελαίου επηρέασαν τις καταναλωτικές συνήθειες των Αμερικανών και τις έκαναν πιο ασύδοτες: μεγαλύτερα αυτοκίνητα, μεγαλύτερα σπίτια σε απομακρυσμένα προάστια, περισσότερα καταναλωτικά αγαθά. Αυτή η τάση για υπερκατανάλωση οδήγησε με μαθηματική ακρίβεια στην υπερχρέωση και στην πλαστική εξάρτηση από πιστωτικές κάρτες και δάνεια, καθιστώντας τους Αμερικανούς υποχείρια του τραπεζικού συστήματος. Οι τράπεζες κερδοσκοπούσαν ανελέητα εκμεταλλευόμενες τη ματαιοδοξία της αναρρίχησης στο Έβερεστ της ευημερίας. Το πετρέλαιο συνετέλεσε καθοριστικά προς αυτή την κατεύθυνση. Μόνο στις ΗΠΑ η συνολική ζήτηση για πετρέλαιο αυξήθηκε από 17 εκατομμύρια βαρέλια την ημέρα κατά μέσο όρο το 1990 σε 21 εκατομμύρια βαρέλια την ημέρα το 2004, τα περισσότερα εκ των οποίων καίγονταν στους αμερικανικούς δρόμους από αυτοκίνητα μεγάλου κυβισμού. Το 1998 οι ΗΠΑ ξόδευαν περίπου 45 δισεκατομμύρια δολάρια για το εισαγόμενο πετρέλαιο, ενώ το 2007 ο λογαριασμός αυτός εκτοξεύτηκε στα 400 δισεκατομμύρια δολάρια και οι εισαγωγές «μαύρου χρυσού» έφτασαν να αποτελούν τη βασική πηγή του τεράστιου αμερικανικού ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών. Η εντυπωσιακή διακύμανση του πετρελαίου, από τα 11 δολάρια το 1998 στα 147 δολάρια το καλοκαίρι του 2008, έπαιξε εμπρηστικό ρόλο, εκτρέφοντας την κερδοσκοπία κι εκτροχιάζοντας τις τιμές στην αγορά των ακινήτων. Η αύξηση της κατανάλωσης του πετρελαίου σε συνδυασμό με την αύξηση της τιμής του αποτέλεσε την ταφόπλακα του περίφημου «αμερικανικού θαύματος».

Το συμπέρασμα είναι αμείλικτο: Η συνέχιση της κατανάλωσης του πετρελαίου ως κύριου καυσίμου ισοδυναμεί με βραδυφλεγή βόμβα για το περιβάλλον του πλανήτη μας, τη γεωπολιτική σταθερότητα

και τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη. Το πετρέλαιο είναι ένα αναποτελεσματικό και βρώμικο καύσιμο που προκαλεί το λεγόμενο «Φαινόμενο του θερμοκηπίου» –βρίσκεται δηλαδή πίσω από την αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη μας, το λιώσιμο των πάγων, τα ακραία καιρικά φαινόμενα κ.α. Από την άλλη είναι ένα καύσιμο που είναι συγκεντρωμένο σε συγκεκριμένες περιοχές του πλανήτη μας και ως εκ τούτου οι περιοχές αυτές απολαμβάνουν μιας «γεωπολιτικής υπεραξίας», που αναπόφευκτα προκαλεί πολέμους και περιφερειακές αναταράξεις. Επίσης είναι ένα καύσιμο που δεν αντικαθίσταται εύκολα από την φύση και η ελάττωση των αποθεμάτων του προκαλεί αύξηση των τιμών του και αυτό μπορεί να οδηγήσει την παγκόσμια οικονομία σε στασιμοπληθωρισμό. Με άλλα λόγια το πετρέλαιο είναι ένα επικίνδυνο καύσιμο για το περιβάλλον και την ανθρωπότητα και όσο γρηγορότερα απαλλαγούμε από αυτό τόσο το καλύτερο! Δεν χρειάζεται να περιμένουμε να τελειώσει πρώτα το πετρέλαιο και μετά να αναζητήσουμε άλλη μορφή ενέργειας. **Η Λίθινη Εποχή δεν τελείωσε επειδή εξαφανίστηκαν οι πέτρες. Η Εποχή του Πετρελαίου δε θα τελειώσει επειδή θα στερέψει το πετρέλαιο.**

ΛΥΣΗ ΠΡΟ ΤΩΝ ΠΥΛΩΝ;

Η σημερινή κατάσταση σχετικά με το πετρέλαιο θυμίζει αρκετά το Παρίσι τη δεκαετία του 1880, όταν οι Παριζιάνοι οραματιστές ζωγράφιζαν το μέλλον του κόσμου με μελανά χρώματα. Προέβλεπαν μάλιστα πως, αν η «Πόλη του Φωτός» συνέχιζε να αυξάνει με τέτοιους ρυθμούς τον πληθυσμό της (ήδη είχε ξεπεράσει τα δύο εκατομμύρια), τότε, στο κοντινό μέλλον, οι άμαξες με τα άλογα δεν θα μπορούσαν πλέον να κυκλοφορούν στις παριζιάνικες λεωφόρους διότι θα ήταν κολλημένες στα βουνά από τα αλογίσια περιττώματα! Οι αξιοσέβαστοι οραματιστές της εποχής εκείνης όμως δεν έβλεπαν πως η λύση του προβλήματος ήταν ήδη προ των πυλών. Ο Αμερικανός βιομήχανος Henry Ford ήταν έτοιμος να παρουσιάσει το πρώτο φτηνό αυτοκίνητο του που ήταν προσιτό στον πολύ κόσμο.

Ο σημερινός κόσμος μας είναι γεμάτος από παρόμοιες ιστορίες, γιατί οι περισσότεροι περιμένουν πως με το που θα τελειώσει

και η τελευταία σταγόνα πετρελαίου τότε θα γίνει μια ολική καταστροφή, θα έρθει τέλος του κόσμου! Ακόμη και η κακόφημη πυρηνική βιομηχανία, που στιγματίστηκε ανεπανόρθωτα με το ατύχημα στο Τσερνομπίλ, βλέπει την ευκαιρία για να κάνει το come back της κατασκευάζοντας νέα, μη απαραίτητα, και επικίνδυνα εργοστάσια πυρηνικής ενέργειας...

ΜΙΑ ΝΕΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Στο μεταξύ η αλλαγή έρχεται από άλλη κατεύθυνση. Θυμάστε πότε αγοράσατε για πρώτη φορά το κινητό σας τηλέφωνο; Στην περασμένη δεκαετία η βιομηχανία της κινητής τηλεφωνίας είχε μεταμορφώσει εντελώς ολόκληρη την ανθρώπινη κοινωνία και οικονομία. Σήμερα είναι πλέον αδύνατον να φανταστούμε τον κόσμο μας χωρίς τα κινητά τηλέφωνα. Χάρη στα κινητά τηλέφωνα και στο Internet η κοινωνία αποκεντρώθηκε, οι άνθρωποι εργάζονται πλέον από το σπίτι τους ή από οπουδήποτε βρίσκονται. Και κανένας δεν μπόρεσε να προβλέψει αυτό που θα συνέβαινε, να προβλέψει δηλαδή ότι το 2008 θα υπήρχαν στον πλανήτη μας περισσότεροι από τρία δισεκατομμύρια χρήστες κινητών τηλεφώνων.

Είναι γεγονός ότι όλες οι μεγάλες τεχνολογικές επαναστάσεις συμβαίνουν πολύ πιο γρήγορα από ό,τι μπορούν να φανταστούν ακόμη και οι ειδικοί ή οι μεγαλύτεροι προφήτες. Η πρόβλεψη της εκπληκτικά γρήγορης διάδοσης του κινητού τηλεφώνου όπως και της πληροφορικής τεχνολογίας, έχουν προσπεραστεί από την ίδια την πραγματικότητα. Ακριβώς το ίδιο πάει να συμβεί –ήδη συμβαίνει– με την ανερχόμενη οικονομία των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Μια νέα ενεργειακή επανάσταση βρίσκεται ήδη προ των πυλών. Είναι μια επανάσταση που θα αλλάξει τον κόσμο μας, τις ζωές μας και θα αποτρέψει την οικολογική καταστροφή και την κλιματολογική αποσταθεροποίηση. Αυτή η νέα ενεργειακή επανάσταση εναρμονίζεται και με την κοσμοαντίληψη της νέας γενιάς, που έχει εξοικειωθεί με την αποκεντρωμένη πληροφορική τεχνολογία και δυσφορεί για τη συνέχιση της χρήσης του σημερινού συγκεντρωτικού και απαρχαιωμένου ενεργειακού μοντέλου, όπως επισημαίνει και ο γνωστός συγγραφέας και μελλοντολόγος Jeremy Rifkin: **«Μπορείτε να φανταστείτε τη γενιά**

που έχει μεγαλώσει με τους υπολογιστές, τη Wikipedia και το MySpace, να περιτριγυρίζεται από θερμοηλεκτρικά ή πυρηνικά εργοστάσια; Δεν βγάζει νόημα. Δεν ανταποκρίνεται στο πνεύμα όσων είναι κάτω των 40 ετών. Πρόκειται για μια παλιομοδίτικη και συγκεντρωτική τεχνολογία, που δεν συμβαδίζει με τη γενιά του Internet».

Στο ίδιο μήκος κύματος κινείται και ο Γερμανός βουλευτής Hermann Scheer και πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, που προβλέπει πως η μεταμόρφωση του ανθρώπινου πολιτισμού, μέσω ενός αποκεντρωμένου ενεργειακού μοντέλου ανανεώσιμων πηγών ενέργειας που θα βασίζεται στις μικρογεννήτριες, «θα μπορούσε να γίνει τόσο γρήγορα, όσο η μετάβαση στα κινητά τηλέφωνα. Η κοινωνία έχει ξεκινήσει την αναδιοργάνωσή της γύρω από την αναδιοργάνωση της ενέργειας».

Το νέο ενεργειακό μοντέλο θα είναι αποκεντρωμένο και θα βασίζεται στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Ο κάθε καταναλωτής ενέργειας θα είναι ταυτόχρονα και ο παραγωγός της. Τη δεκαετία του 1920 εκατομμύρια Αμερικανοί αγρότες παρήγαγαν μόνοι τους την ενέργεια που χρειάζονταν. Σε μια εποχή που η αμερικανική ύπαιθρος δεν είχε ακόμη πρόσβαση στο κεντρικό ηλεκτρικό δίκτυο περίπου 600.000 ανεμόμυλοι χρησιμοποιούνταν για παράγουν ηλεκτρισμό για τα απομονωμένα αγροκτήματα. Λάμπες φωτίζονταν, ψυγεία λειτουργούσαν και ραδιόφωνα λάμβαναν ηλεκτρομαγνητικά σήματα χάρη στον ηλεκτρισμό που παράγονταν από απλής κατασκευής ανεμόμυλους, οι οποίοι αξιοποιούσαν την αιολική ενέργεια και τη μετέτρεπαν σε ηλεκτρική. Ωστόσο, μέσα σε μόλις μια γενιά, το 90% αυτών των ανεγεννητριών εξαφανίστηκαν επειδή ακόμη και οι πιο απομονωμένοι αγρότες συνδέθηκαν με το κεντρικό ηλεκτρικό δίκτυο της χώρας. Οι σχετικά φθηνές τιμές του ηλεκτρικού ρεύματος και η δυνατότητα απρόσκοπτης παροχής ρεύματος ώθησαν τους αγρότες να εγκαταλείψουν τους «απαρχαιωμένους» τρόπους της ενεργειακής αυτονομίας του και να συνδεθούν με το κεντρικό ηλεκτρικό δίκτυο. Μ' αυτό τον τρόπο όμως απώλεσαν κι ένα σημαντικό κομμάτι της ελευθερίας και της αυτονομίας τους.

POWER TO THE PEOPLE!

Σήμερα τα δεδομένα έχουν ευτυχώς αλλάξει. Η ίδια τεχνολογία που βοηθά έναν νεαρό χρήση του iPod να «κατεβάσει» μουσική μέσω του Internet, μπορεί να αναζωογονήσει την τεχνολογία της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, με τη βοήθεια μικρογεννητριών οι οποίες θα συνδεθούν τις πιο απομονωμένες αγροικίες μ' ένα απέραντο δίκτυο παραγωγής και κατανάλωσης ενέργειας. Έτσι, ένα απομονωμένο αγρόκτημα κάπου στη Βόρεια Ντακότα θα μπορεί, όταν οι άνεμοι είναι δυνατοί ή η ηλιοφάνεια έντονη, να παραγάγει ηλεκτρική ενέργεια από ανεμογεννήτριες και φωτοβολταϊκά πάνελ και το πλεόνασμά της να το διοχετεύει στο κεντρικό ηλεκτρικό δίκτυο. Όταν δεν θα φυσά άνεμος και θα έχει συννεφιά τότε θα μπορεί να παίρνει πίσω από το κεντρικό ηλεκτρικό δίκτυο ένα μέρος της ενέργειας που συνεισέφερε, ώστε να μην έχει ποτέ ενεργειακές ελλείψεις. Μ' αυτό τον τρόπο επιτυγχάνονται πολλά: **Ο απομονωμένος αγρότης αισθάνεται ασφάλεια κι αυτοπεποίθηση επειδή παράγει μόνος του την ενέργεια που χρειάζεται και μάλιστα μ' έναν φιλικό προς το περιβάλλον τρόπο.** Από την άλλη και το κράτος αισθάνεται περισσότερη ασφάλεια διότι γνωρίζει ότι το ενεργειακό έλλειμμα του μπορεί ανά πάσα στιγμή να καλυφθεί από τα πλεονάσματα ενέργειας που παράγουν με τις μικρογεννήτριές τους ακόμη και οι πιο απομονωμένοι πολίτες του, αρκεί να είναι συνδεδεμένοι στο δίκτυο. Πρόκειται δηλαδή για μια αμοιβαία επωφελής σχέση, που λειτουργεί υπέρ της φυσικής ισορροπίας.

«Πρόκειται για ένα καινούργιο νόημα στη φράση "Power to the People", επειδή σ' αυτό το νέο ενεργειακό καθεστώς οι άνθρωποι θα είναι απαραίτητοι και τα σπίτια τους θα είναι μικρά ενεργειακά εργοστάσια», επισημαίνει ο Jeremy Rifkin. Παλιότερα το νόημα του εκσυγχρονισμού υπαγορεύονταν από το σύνθημα **«Faster, Higher, Stronger»**, επιβάλλοντας στις κυβερνήσεις την ανάγκη για ένα συγκεντρωτικό ηλεκτρικό δίκτυο, που θα τροφοδοτούσε με ενέργεια πόλεις, βιομηχανίες και απομακρυσμένες εγκαταστάσεις. Μόνο που αυτό το σύστημα ήταν μονής κατεύθυνσης, διότι έστελνε και δεν λάμβανε ενέργεια. Σήμερα ωστόσο οι πρωτοπόροι της λεγόμενης Πράσινης Ενέργειας

οραματίζονται ένα δυναμικό ενεργειακό δίκτυο, που θα βασίζεται στη αλληλεπίδραση και στην άενη ανταλλαγή ενέργειας, παρόμοια με το Internet. Η ανατολή αυτού του νέου εναλλακτικού συστήματος παραγωγής ενέργειας, που θα βασίζεται όχι σε κεντρικές μονάδες αλλά σε εκατομμύρια μικρογεννήτριες που θα παράγουν ηλεκτρισμό από εναλλασσόμενες πηγές ενέργειας και θα την ανταλλάσσουν με το κεντρικό δίκτυο, θα αποτελέσει ένα Paradigm Shift, μια ριζική μεταβολή που θα αλλάξει την ανθρώπινη κοσμοαντίληψη, την κοινωνία και την οικονομία μας. **«Όταν αυτή η ενεργειακή επανάσταση συναντηθεί με την τηλεπικοινωνιακή επανάσταση, τότε αυτό θα αποτελέσει ένα κομβικό σημείο στην ιστορία της ανθρωπότητας»**, σημειώνει ο Jeremy Rifkin. Μετά απ' αυτό τίποτε δεν θα είναι πια το ίδιο.

Οι τεχνολογίες που θα πυροδοτήσουν τη νέα ενεργειακή επανάσταση ήδη υπάρχουν. Ο κόσμος θα μπορούσε να απαλλαγεί από τη χρήση των επιζήμιων ορυκτών καυσίμων μέχρι τα μέσα του 21ου αιώνα επενδύοντας μερικά τρισεκατομμύρια δολάρια στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Ανανεώσιμης Ενέργειας (EREC) και την Greenpeace.

Η επερχόμενη ενεργειακή επανάσταση θα αλλάξει το ρου του ανθρώπινου πολιτισμού και θα σημάνει την αρχή μιας λαμπρής εποχής για την ανθρωπότητα. Ωστόσο, πρέπει να γνωρίζουμε πως οι μεγάλες πρόοδοι του πολιτισμού είναι συνήθως διαδικασίες που μόλις και δεν αφανίζουν τις κοινωνίες στις οποίες συμβαίνουν. Έτσι η επικράτηση αυτού του νέου ενεργειακού κύματος, που θα σημάνει και την αρχή μιας νέας εποχής για την ανθρωπότητα, δεν θα γίνει χωρίς συγκρούσεις. Το ενεργειακό κατεστημένο των ορυκτών καυσίμων δεν θα παραδώσει αμαχητί τον κόσμο στις δυνάμεις της Ελεύθερης Ενέργειας, της οικολογίας και του ανθρωπισμού. Θα δοθούν νέες μάχες, που θα πρέπει και πάλι να κερδηθούν για το καλό όχι μόνον της ανθρωπότητας αλλά και ολόκληρου του πλανήτη μας.

Υπάρχει πλέον επιτακτική η ανάγκη για μια ορθολογική διαχείριση των κινδύνων: όχι υποτίμηση ούτε και υπερεκτίμησή τους. Υπάρχει η ανάγκη για «Plan B», για ένα εναλλακτικό σχέδιο σωτηρίας που θα μας βγάλει από το σημερινό μας αδιέξοδο. Ένα σχέδιο που θα βασίζεται στις ανανεώσιμες πηγές

ενέργειας, που θα είναι αποκεντρωμένες αλλά πάντα συνδεδεμένες μεταξύ τους. Δεν χρειάζεται να μεταναστεύουμε στο διάστημα για να σωθούμε από την επερχόμενη καταστροφή. Μπορούμε να σώσουμε τον πλανήτη μας εδώ και τώρα αλλάζοντας απλά καταναλωτικές συνήθειες, καθώς και τους τρόπους με τους οποίους αντλούμε την ενέργεια που χρειαζόμαστε. Η δύναμη συνεχίζει να βρίσκεται στα χέρια μας, απλά δεν την έχουμε ακόμη συνειδητοποιήσει.

Για επικοινωνία με τον Γ. Στάμκο: stamkos@post.com

– zenithmag.wordpress.com

Πηγή/φωτογραφία: Τοπικοποίηση, topikopoisi.eu